

ки свідок зайвий раз не витрачає час і нерви, проте з іншого – саме безпосередня присутність свідка і дача показань дають можливість встановити обставини, про які особа могла забути або змовчати, або ж, можливо, переконатись, що викладене є правдою, оскільки і передбачена відповідальність за неправдиві свідчення, але така міра не завжди береться до уваги і виконує свою функцію.

Зважаючи на вищевикладене, доходимо висновку, що свідок – важливий учасник судового процесу, проте регулювання його участі і взагалі інституту допиту свідків є не достатнім, або ж не повністю поясненим. Хоча існування можливості взяття показань свідка все ж має однозначні переваги для встановлення і з'ясування обставин по справі, в результаті чого буде винесене правильне рішення.

Список використаних джерел:

1. Господарський процесуальний кодекс України: Закон України від 06. 11. 1991 р. № 1798-ХІІ. // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1798-12>
2. Поік О. Показання свідків як доказ в судовому процесі. *Юрист & Закон*. № 47. 2017. URL: https://www.asterslaw.com/ru/press_center/publications/participation_of_witnesses_in_commercial_litigation_in_ukraine/
3. Бахуринський В. С. Правовий статус свідків у господарському процесі. Протокол: юридичний інтернет ресурс. URL: https://protocol.ua/ru/pravoviy_status_svidkiv_u_gospodarskomu_protsezi/

Науковий керівник: асистент Топал А. С.

Дуда Ігор Миколайович

*студент 4-го курсу судово-адміністративного факультету
Національного університету «Одеська юридична академія»*

ВРЕГУЛЮВАННЯ СПОРУ ЗА УЧАСТЮ СУДДІ ЯК ІНСТИТУТ ПРИМИРЕННЯ СТОРІН В ГОСПОДАРСЬКОМУ ПРОЦЕСІ

Доволі помітний період часу, з огляду на історичні особливості розвитку нашої держави та правового регулювання, застосовували виключно судовий розгляд і вирішення справ. З кінця ХХ століття значно підвищився інтерес вчених, юристів, дослідників та науковців до можливих способів врегулювання правових спорів у досудовому

порядку. Таке бажання пройти повз судові установи обґрунтовується багатьма чинниками, зокрема, серед яких – довгий й затяжний строк розгляду справи в суді; перевантаження судів господарськими справами; необхідність залучення значних грошових коштів учасниками судового розгляду господарських справ; негативне ставлення суспільства до судової системи, презюмування упередженості суддів.

Тому, враховуючи вищезазначені обставини, виникає необхідність у розробці, розвитку й поширенні дієвих альтернативних способів вирішення правових спорів, зокрема, врегулювання господарського спору за участю судді. Як відмічає О. П. Подцерковний, питання мирного, тобто без залучення державного примусу, вирішення економічних спорів та проблематика господарського (арбітражного) процесу тісно пов'язані в тому сенсі, що таке вирішення не тільки запобігає судовим спорам, але й сприяє більш якісному залагодженню економічних конфліктів [1].

Теоретичною основою дослідження проблеми правового регулювання господарського спору за участю судді стали праці відомих вчених, таких як: О. П. Подцерковний, Л. Д. Романадзе, І. Бутирська, О. Можайкіна, Є. Левицький, Е. М. Рунессон.

Зміст запропонованого інституту полягає в тому, що у разі взаємної згоди обох сторін може бути проведено врегулювання спору за участю судді, яке організовується до початку стадії розгляду справи по суті. Тобто, суб'єктами ініціювання є сторони, між якими існує конфлікт (господарський спір). Здійснює таке врегулювання спору суддя в провадженні якого перебуває справа, про що необхідно постановити відповідну ухвалу. В законодавстві зазначена вказівка стосовно строків проведення даної інституту, передбачається, що проводиться протягом розумного строку, але не більше тридцяти днів з дня постановлення ухвали про його проведення. Слід звернути увагу на те, що права на продовження такого строку не передбачено. На час такого врегулювання спору провадження у справі зупиняється.

В межах даної процедури суддя має право проводити спільні та (або) закриті наради зі сторонами. Метою їх проведення є, зокрема, з'ясування підстав та предмету позову, підстав заперечень. Під

час таких нарад суддя роз'яснює сторонам предмет доказування по категорії спору, який розглядається, пропонує сторонам надати пропозиції щодо шляхів мирного врегулювання спору та здійснює інші дії, направлені на мирне врегулювання сторонами спору. Проводячи закриті наради суддя додатково звертає увагу сторони на існуючу судову практику в аналогічних спорах. Суддя пропонує сторонам (або їх представникам) декілька ймовірних шляхів мирного врегулювання. В той же час, суддя не вправі надавати його учасникам юридичні поради та рекомендації, надавати оцінку доказів у справі.

Важливою передумовою застосування такого інституту примирення сторін є те, що інформація, отримана будь-якою зі сторін, а також суддею під час проведення врегулювання спору, є конфіденційною, тобто не підлягає розголошенню, оскільки суб'єкти господарювання зацікавлені в тому, щоб зберегти певну інформацію в секреті, наприклад у справах з інтелектуальною власністю або комерційною таємницею. У той час розгляд справи по суті в господарському судочинстві є відкритим для громадськості.

Підстави для припинення врегулювання спору за участю судді:

- 1) подання до суду сторонами заяви про припинення врегулювання спору за участю судді;
- 2) закінчення строку, встановленого для проведення цього інституту примирення сторін у господарському процесі;
- 3) за ініціативою судді, якщо він виявить, що будь-яка із сторін затягує процедуру;
- 4) успішне врегулювання спору (мирне вирішення конфлікту).

У разі недосягнення сторонами мирного вирішення спору, провадження у справі поновлюється та передається на розгляд іншому судді. Повторне проведення процедури не допускається.

Серед усіх позитивних моментів, необхідно зазначити про те, що існують і недоліки розглядуваного інституту про які, зокрема, говорить Л. Д. Романадзе:

- проблема навчання суддів, адже їм необхідно буде опанувати спеціальні навички;

– відсутність мотивації вітчизняних суддів, які мають велике навантаження;

– необхідно враховувати особистісні якості судді. Для успішного вирішення справи мирним шляхом він має бути емпатичним, вміти добре спілкуватися зі сторонами, ефективно допомагати їм у налагодженні комунікації тощо. Далеко не кожна особа здатна на це, навіть після проходження спеціального навчання. Сторони, що не будуть приведені суддею до примирення через його власні особистісні характеристики, будуть розчаровані в самій процедурі та вважатимуть її неефективною [2].

Отже, врегулювання господарського спору за участю судді є самостійним інститутом господарського процесуального права, метою якого є примирення (мирного вирішення) між сторонами судової справи за участю судді, на розгляд якого передано дану справу. На нашу думку його запровадження це значний крок вперед на шляху розвитку альтернативних способів врегулювання спорів між сторонами, який сприяє залагодженню економічних конфліктів, що в свою чергу запобігає судовим спорам. Навіть у випадку невдалого закінчення розглянутої процедури її учасники однозначно запевняються в своїх вимогах і запереченнях, конкретніше формулюють їх, належним чином обґрунтовують, що в свою чергу позитивно впливає на розгляд справи, зокрема, на строк такого розгляду у іншого судді, якому була передана справа.

Дискусійним залишається питання стосовно спеціального навчання судді, що допомогло б сформувати професійний погляд на мирне врегулювання конфлікту між сторонами. Наразі процесуальне законодавство не містить такої вимоги. На наше переконання, таке навчання значно б підвищило гарантії на успішне проведення та завершення процедури примирення сторін в господарському процесі.

Список використаних джерел:

1. Подцерковний О. До проблеми примирення сторін у господарському процесі. *Українське комерційне право*. № 11. 2011. С. 20–26.
2. Романадзе Л.Д. Сдерживающие недостатки: какие пробелы в проектах новых ХПК, ГПК и КАС будут мешать примирению сторон судьей или медиатором. Закон и Бизнес: веб-сайт. URL: <https://zib.com>.

ua/ru/128584-kakie_probeli_v_proektah_novih_hpk_gpk_i_kas_budut_meshat_pr.html

3. Господарський процесуальний кодекс України: Закон України від 06. 11. 1991 р. № 1798-XII. // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1798-12#Text>

Науковий керівник: асистент Топал А. С.

Кулик Ірина Володимирівна

*студентка 4-го курсу судово-адміністративного факультету
Національного університету «Одеська юридична академія»*

ЕЛЕКТРОННІ ДОКАЗИ В ГОСПОДАРСЬКОМУ ПРОЦЕСІ

У сучасному інформаційному суспільстві досить добре розвиваються електронні засоби інформації і саме вони дають нові можливості фізичним і юридичним особам у сфері ведення господарської діяльності. На мою думку, електронні докази стали актуальним інструментом для реалізації права на судовий захист. Повсякденна комунікація уже давно перевелась у віртуальний простір. Після того як з'явилося поняття «електронні докази» судова практика почала дедалі ширше розглядати та використовувати це поняття. У ст. 96 ГПК Електронними доказами є інформація в цифровій формі, яка містить певні дані та певну інформацію про обставини справи та мають велике значення у справі, зокрема, електронні текстові документи, плани, фотографії, відео- та звукозаписи тощо, також сюди можна віднести веб-сайти, текстові, та голосові повідомлення, бази даних й інші дані, які відображаються в електронній формі. Такі дані можуть зберігатися, зокрема на пристроях, а саме на картах пам'яті та мобільних телефонах. Електронні докази можуть знаходитись і у системах резервного копіювання, і у мережі Інтернет [1].

Слід зазначити, що суди України також почали використовувати електронні документи в якості доказів. Електронні докази мають свій порядок подання, а саме такі докази подаються в оригіналі або в електронній копії і засвідчують це електронним цифровим підписом. Існують також приклади оцінки судами скріншотів з офіційного Інтернет-сайту у справах, які стосуються продажу майна з публіч-